

Форманюк В. В.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри теорії держави і права*

ПРЕДМЕТ ЛОКАЛЬНОЇ НОРМОТВОРЧОСТІ

Положення про те, що предмет, об'єкт норми права складає визначений вид суспільних відносин, є вже давно встановленим в юридичній науці. Право не повинне, та й не може регулювати всі суспільні відносини, усі соціальні зв'язки членів суспільства. Тому на кожному конкретному історичному етапі суспільного розвитку повинна бути досить точно визначена сфера правового регулювання.

Визначений вид суспільних відносин складає предмет будь-якої норми права, у тому числі як загальної, так і локальної. Однак у предметі регулювання цих норм мається істотне розходження. При цьому ми маємо на увазі не розходження в значенні поняття «вид суспільних відносин», а в широті, величині, значимості тієї групи суспільних явищ, що охоплюється в різних випадках цим поняттям.

Важливою представляється проблема правової природи відносин виникаючих між організаціями і їх учасниками, що, у кінцевому рахунку, і складають предмет локальної нормотворчості.

Зупинимось докладніше на характерних рисах, які притаманні даному виду суспільних відносин:

Ці відносини є нормативними за своїм характером, в силу того, що регулюються за допомогою норм, які вироблені самим колективом. Зміст локальних норм в значній мірі складають питання заробітної плати, режиму робочого часу і часу відпочинку, а також охорони праці та ін..

Виходячи з фінансових можливостей, а також економічних і соціальних проблем, вирішення яких актуально для працівників даної організації, за допомогою локальної нормотворчості можуть вирішуватись багато проблем, які стосуються соціальних відносин, наприклад: механізм регулювання оплати праці, виходячи з росту цін, рівня інфляції; зайнятість і перенавчання; поліпшення умов і охорони праці працівників; екологічна безпека та охорона здоров'я працівників на виробництві та ін.. Якщо підприємство приростає, має або буде житло, то воно визначає з допомогою локальних актів порядок його надання своїм працівникам, пільги, що належать різним категоріям працівників; може встановити, в тому числі пільги по оплаті житла і т. п.

— дані відносини пов'язані з діяльністю організацій різних організаційно-правових форм власності. Серед організацій, що самостійно регулюють свої внутрішньоорганізаційні відносини, можна зустріти самі різні господарські товариства: унітарні підприємства, кооперативи, наукові та навчальні установи.

— система правового забезпечення діяльності господарюючих суб'єктів в сучасних умовах складається з двох рівноправних підсистем: активів централізованого та локальної нормотворчості. Локальна нормотворчість є не стільки «посередником» між централізованим законодавством і конкретною організацією, скільки покликана стати модифікатором, що перетворює загальні вимоги в конкретні процедури, реалізуючи ці правила в

повсякденній діяльності організацій. І в цьому зв'язку, наприклад, установчі документи призначені забезпечити конкретизацію нормативних актів, більш загального порядку і врегулювати правовий статус організації з урахуванням специфіки її діяльності.

– ці відносини відрізняються своєрідністю в рамках конкретного колективу. Вони максимально наближені до тих видів діяльності, яку здійснює та чи інша організація, а також весь їх спектр безпосередньо залежить і від організаційно-правової форми підприємства. До того ж у Цивільному та Господарському кодексах України міститься велика кількість диспозитивних норм і в цьому зв'язку визначальне значення в правовому регулюванні тих чи інших відносин у цьому випадку має позиція самої організації в особі компетентних органів управління.

– дані відносини не врегульовані в централізованому порядку та допускають можливість деталізації, конкретизації загальних норм. Про конкретизації права в юридичній літературі написано немало. Однак єдиної думки щодо її природи серед вчених не існує. Порівняльний аналіз, різних точок зору (І. С. Шиткіна, К.І. Комісарова, Н. Б. Зейдер) дозволяє встановити, що конкретизація права – властивість правового регулювання, яке складається в деталізації змісту загальних норм і відповідних їм правовідносинам засобами, які допускаються законодавцем, а саме локальними нормами та індивідуальними актами. Конкретизація локальних норм обумовлюється і необхідністю з'ясування понять і термінів правових норм. За загальним правилом норма, що конкретизує або стосується деталей, вирішення яких загальна норма не передбачає, або логічно завершує первісну норму, оскільки її реалізація ускладнена без положень, що її конкретизують. При конкретизації, наприклад, право працівників або учасників встановлюється законом, а порядок і умови його реалізації – локальним нормативним актом.

Таким чином, під предметом локальної нормотворчості варто розуміти спільну діяльність суб'єктів (членів, учасників, працівників), що вступили між собою в відносини в рамках окремо взятої організації. Адже самі по собі локальні відносини практично не можуть існувати без якого-небудь організаційного оформлення, тому що вони виникають спільно, за допомогою матеріальних чи нематеріальних активів, включаючи спільні інтереси.

Лоджук М. Т.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри теорії держави і права, завідувач юридичної клініки*

ПРАВОВИЙ СТАТУС ЮРИДИЧНИХ КЛІНІК ЯК СУБ'ЄКТІВ НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

Протягом останніх п'ятнадцяти років юридичні клініки при вищих навчальних закладах України юридичного профілю зробили вагомий внесок у забезпечення доступу вразливих верств населення нашої держави до безоплатної правової допомоги. Зокрема, протягом 2011 року лише в діяльності юридичної клініки Національного університету «Одеська юридична академія» взяло участь 455 студентів старших курсів з усіх